

Hajdúböszörményben a Békénél szuper elit törzskönyvest avattunk!

Talán a cím kicsit árulkodik, miért lesz a mostani írás rendhagyó. Mi, magyartarka-tenyésztők elérkeztünk ahhoz a pillanathoz, amelyre régen vártunk már, és tudtuk, a fajta genetikájában képes elérni ezt az álomhatárt, de nem sejtettük, mikor jön el. Hát most eljött. Született egy üsző valamikor 2004-ben a 32455 0858 6-os tehén első borjaként, a 17142-es Hippo tenyészbika közreműködésével. A Magyartarka Tenyésztők Egyesülete megalapította a szuper elit kategóriát, amibe azok a tehenek kerülhetnek, amelyek életük során elérik a 100000 kg-os termelt tejmennyiséget.

Ne szaladjunk ennyire előre! Először pár gondolatot a gazdaságról, amely alapot adott ahhoz, hogy ez a szép életút megvalósulhasson. Egészen 1991-ig megyünk vissza, amikor a mostani kft. jogelődje még Agrárszövetkezet néven működött. Ezt követően Béke Agrárszövetkezet elnevezésre váltottak, majd 2014-ben állt fel a jelenlegi jogi forma, melyben ma is Hajdúböszörményi Béke Mezőgazdasági Kft. néven működnek. 166 tulajdonos alkotja a Kft.-t. Ez soknak tűnik, viszont pár évvel ezelőtt még több mint 500 tulajdonossal dolgoztak együtt. Ennek fényében már kezelhetőbbnek tűnik a jelenlegi helyzet. Összesen 4400 hektáron gazdálkodnak, ami mind bérlemény. Saját földterülettel nem rendelkeznek. Ebből közel 4000 ha szántó, a többi erdő és rét-legelő művelési ágú. Közel 2000 hektáron termelnek takarmányt az állattenyésztés számára. Kukoricát, gabonaféléket és olajos növényeket. A növénytermesztés sajátossága, hogy egyre nagyon területen természetnek olaszperjét az állatok számára. Háromféle kultúrából (rozs, fű, lucerna) készítenek szenázst. Mára már csak specializált silófajtákat természetnek, melyek jobban emészthető rosttartalommal bírnak. Értékesítésre is jut bőven belőle a terület nagysága miatt.

Ezenfelül nagy mennyiségben állítanak elő réti szénát és kukoricaszilázst is.

A múltban még 3 telepen folyt a tejelőtehen-tartás. Aztán jött a szigorodó hígtrágya-elhelyezésről és -felhasználásról szóló EU-s jogszabály, ami racionalizálásra készítette a cégvezetést. Úgy döntöttek, hogy egy központi telepre rakják össze az összes tehenet. Ehhez persze óriási fejlesztésre volt szükség. A beruházás 2008-ban indult, és 2014-re érte el a jelenlegi állapotot. Ez idő alatt építettek 2 db 528 férőhelyes, 2 db 310 férőhelyes pihenőboxos istállót, egy 160 férőhelyes elető istállót, egy Westfalia 80 férőhelyes karusszel fejőházat, valamint egy biogázüzemet, amiben egy 565 kw-os gázmotor üzemel, ami a szarvasmarhatelepről kikerülő hígtrágyára alapozott. A beruházások egy része támogatásból valósult meg. A koncentrációnak köszönhetően 2013-ra elérték a 2000 egyedestehéneltszámot. Ebből 140 egyed magyartarka fajtájú. Régebben a telepen nagy létszámban tartott holstein-fríz fajtától elkülönítve, külön istállóban és külön takarmányon tartották a magyartarkát. Ez a technológia egészen 2006-ig tartott, amikor a vezetés úgy döntött, hogy a fejés és a takarmányozás egyszerűsítése okán termelési eredmények alapján sorolják csoportokba mindkét fajtát. A sok szkeptikus szakember véleményével ellentétben a magyartarka fajta igazolta, hogy alkalmas az intenzív iparszerű tartásra, a monodietikus takarmányozásra és a modern rendszerű fejőházi fejésre. A kettőshasznú fajta egyedei beálltak a sorba az intenzív tejelő fajta közé, és azóta is nagyszerűen működik ez a rendszer.

Érdekes megjegyezni, hogy a magyartarka fajta 2006. évi laktációs átlagtermelése 5000 kg körül volt. Ezt követően az első évben 1200 kg-mal növekedett a laktációs átlagtermelés, majd minden évben folyamatosan

növekedett, míg 2016-ra elérték az álomhatárnak tekintett 8000 kg-ot, és 8046 kg-mal vezetik az országos listát. Mint látjuk, 10 év alatt 3000 kg-ot tettek rá az átlag laktációs termelésre, mindezt 390-395 nap két ellés közötti idővel. Véleményük szerint sem érték el a maximumot, ezért arra törekednek, hogy tovább folytatódjon az emelkedő termelési tendencia. Ebben az üzemben sem ritka a 10000 kg feletti laktációs tejtermelési eredmény. Ehhez a tejtermeléshez 2016-ban 3,91% tejzsír és 3,48% tejfehérje társul. A megtermelt tejet 2010 óta a Kőröstej Kft. legnagyobb üzemébe, a hajdúböszörményibe szállítják. Természetesen extra minőségben. Az elmúlt 3 évben az előző évihez képest 1 millió literrel haladták meg a beszállított mennyiséget. 2016-ban összesen mintegy 17,3 millió liter került a Kft.-től feldolgozásra, ami a tejüzem évi összes feldolgozott tejének 20%-át adja. Mindkét fél számára fontos a kis szállítási távolság, valamint a folyamatosan kiváló minőség és kiszámítható mennyiség. Az idei évi mennyiség is meghaladja a tavalyit. Valahol 18-18,5 millió liter körül alakul majd. A minőséghez nagyon korszerű tejkezelés és tárolás szükséges, hiszen naponta 50-55 ezer liter tejet kell kifejteni, lehűteni és tárolni az üzemben az elszállításig. Fejlesztéseik nem álltak meg: két régi istálló helyett újakat és nagyobbakat kívánnak építeni. Ezzel a telepi tehénférőhely eléri a 2300-t, ami a fejőház és fejőrendszer 100%-os kihasználtságát jelentené. Távolati elképzeléseik között pedig a fejés robotizálása látszik szükségesnek. Egyre kevesebb a jó fejős szakember, ami szükségessé teheti 5-10 év múlva a fejőrobot beállítását. Takarmányozásuk monodietikus rendszerű, napi egyszeri kiadagolású. TMR-t etetnek, aminek alapját saját keverőüzemükben állítják elő. Fehérje és energia kiegészítőket vásárolnak hozzá, amiből



kétféle tejelőtápot kevernek ki. Csak mesterséges termékenyítést alkalmaznak. A magyartarka fajtával tenyészülő- és tenyészbika-előállításban vesznek részt, valamint szerepelnek a veszélyeztetett szarvasmarhafajták genetikai állományának megőrzéséért indított programban is.

Rendszeresen részt vesznek a Magyarországon megrendezésre kerülő kiállításokon, ahol gondosan felkészített, kiváló küllemű tenyészállatokat mutatnak be, vezetnek fel. A díjazás sem marad el, nem volt még kiállítás, amelyről elismerés, díj nélkül tértek volna haza!

A gazdaság bemutatásán túl akkor ejtsünk pár szót arról is, amiért ez a cikk született. Egy Csalfa nevű tehén született 2004. október 17-én. 2007. január 15-én ellett először. Ezt a laktációját csak 4038 kg termelt tejjel zárta. Azóta még tízszer ellett, utoljára 2016. december 10-én. A legtöbb tejet a hatodik laktációjában teljesítette, amiben 11893 kg tejet termelt 3,32% zsírral és

3,27% fehérjével. A hasznosanyag-tartalom (zsír és fehérje) 776 kg volt! A 10 laktációjából 5-ben meghaladta a termelt tej mennyisége a 10000 kg-ot. A jelenleg is futó 11. laktációjában 200 nap környékén jár 7500 kg termelt tejjel. Az első laktációját kivéve mindig elérte napi csúcstermelésben a 45 liter termelt tejet. Élete során eddig 7 bikaborjúnak és 4 üszőborjúnak adott életet. Első lánya, a 32455 6083 4-es eddig 2 tenyészbikát adott a köztenyésztésnek. Éveken keresztül bika-nevelő tehén minősítést kapott. Kiállításokon is részt vett. A 2013-as Országos Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Kiállítás (OMÉK) utolsó percben dőlt el a jelenléte egy másik állat betegsége miatt! Ha már ott volt, meg is nyerte a magyartarka tehén kategóriát. Meggyőzte Pócz János bírót arról, hogy ő képviseli legjobban a fajta értékeit. Ő lett a nagydíjas egyed is. Rá 2 évre, 2015-ben (szintén az OMÉK-on) ismét megnyerte a többlaktációs tehén kategóriát. Az akkori bíró, Bernhardt Luntz, a Bajor Mezőgazdasági Minisz-

térium munkatársa is elismerően nyilatkozott róla. Az Európai Hegyi Tarka Szövetség küllem munkacsoportjának vezetőjeként úgy fogalmazott, ritkán találni ilyen jó fitness tulajdonságokkal rendelkező, kiemelkedően jól termelő egyedet a populációban. Eddigi élete során 104705 kg tejet, 3650 kg zsírt, 3350 kg fehérjét termelt. Egyesületünk ezért a megalapított szuper elit törzskönyvbe elsőként sorolta be a 2837 használati számú Csalfát. Anyja a 32455 0858 6-os számú Csalfa, apja a 17142 Hipponémet származású tenyészbika. A bika TTI-indexe 120.

Gratulálunk a kimagasló teljesítményhez! Reményeink szerint ez a nem mindennapi kezdet hamarosan folytatódik, és több 100000 kg-ot elérő tehenet tudunk majd a szuper elit törzskönyvbe sorolni.

Vágó Barnabás
MTE küllemi bíráló

Fotó: Dr. Húth Balázs

